

як Гонконг, Сінгапур та Австралія, які отримали 89,7; 87,2 та 82,5 балів, відповідно. Індекс економічної свободи в Україні склав лише 46,1 бал [3].

Індекс рівня глобалізації – агрегований показник, який відображає ступінь інтеграції країни за п'ятьма показниками: інтеграцією у сфері торгівлі, інвестиціями, обміном технологіями, переміщенням робочої сили та культурної інтеграції з іншими державами. Рівень глобалізації вітчизняної економіки упродовж періоду 1995-2011 рр. зріс, внаслідок чого Україна перемістилася з 58-го на 44-те місце, яке вона утримує упродовж трьох останніх років. У період з 1995 по 2011 рр. відбувся приріст внутрішніх і зовнішніх прямих інвестицій з 0,7 % ВВП (при середньому показнику індексу 3,6%) до 4,1% (при середньому показнику 4,5%). Покращився розвиток туризму у розрахунку на 1000 осіб з 202 (при середньому показнику 857) до 938 (при середньому показнику 1308). Позитивним фактором рівня вітчизняної глобалізації є обсяг торговельних надходжень (тобто відсоток суми експорту та імпорту у ВВП), який з 1995 р. залишається на рівні вище середнього індексу. Взагалі упродовж 2011 р. відбулося зростання індикаторів, які характеризують розвиток торгівлі та культури і зменшилися показники інтеграції капіталу, робочої сили та технологій [4].

Таким чином, оцінивши ступінь розвитку економіки України за показниками економічної складової розвитку слід зробити наступні висновки. По-перше, Україна значно відстає від показників розвитку розвинених країн за всіма розглянутими показниками оцінки економічної складової сталого розвитку. По-друге, показник ВВП на душу населення в Україні є дуже низьким, що є причиною низького рівня не тільки економічної, а й соціальної та екологічної складових сталого розвитку. По-третє, відмічено позитивну динаміку показників індексу глобалізації та конкурентоспроможності, які зростали останні шість років і за якими Україна займає 44 та 73 місце, відповідно. По четверте, визначено негативну тенденцію змін показнику індексу економічної свободи, який знижується упродовж семи останніх років і за яким Україна займає лише 163 місце, що дуже стримує розвиток політичних, економічних та соціальних складових розвитку економіки.

Література: 1. Country Comparison [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.indexmundi.com/g/r.aspx>. 2. The Global Competitiveness [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.weforum.org>. 3. Index of Economic Freedom [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://heritage.org/research/fitures/index/country>. 4. Всі новини. Консолідоване джерело новин.- 24 січня 2012. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: :<http://www.vsinovyny.com/431628>.

Шквірко І.М.,

студентка 4 курсу

Науковий керівник: Босак А.О.,

*к.е.н., доцент кафедри менеджменту міжнародного підприємництва
Національного університету "Львівська політехніка",*

м. Львів, Україна

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА ЕКОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ПЕРЕХОДУ УКРАЇНИ ДО МОДЕЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Початок ХХІ ст. ознаменувався втручанням людини у світ природи; антропогенні зміни, які мають місце в сучасному світі призводять до глобальних катастроф і становлять серйозну загрозу для існування майбутніх поколінь. У зв'язку з цим виникає потреба у переході до нової більш дієвої та альтернативної моделі розвитку світу – моделі сталого розвитку. Кожна країна світу, зокрема і Україна, повинна обрати свій шлях переходу до сталого розвитку. Становлення такої моделі в кожній країні відбувається по-різному і враховує: її теперішній стан; авторитет у світі; політичну та економічну ситуацію; географічне розташування; забезпеченість природними ресурсами та корисними копалинами; розвиток промисловості; науково-технічний потенціал; соціальну, екологічну та структурну політику в країні.

Новою парадигмою розвитку українського суспільства, яка є узгодженою з більшістю країн світу, розглядається парадигма сталого розвитку. Сталим є розвиток, який задовольняє потреби суспільства, не ставлячи під загрозу спроможність майбутніх поколінь задовольняти свої потреби. Сталий розвиток – це система взаємоузгоджених управлінських, економічних,

соціальних, природоохоронних заходів, спрямованих на формування системи суспільних відносин на засадах довіри, партнерства, солідарності, консенсусу, етичних цінностей, безпечного навколишнього середовища, національних джерел духовності. В основі сталого розвитку лежать невід'ємні права людини на життя та повноцінний розвиток [1].

Метою переходу України до моделі сталого розвитку є забезпечення високої якості життя нинішнього і майбутніх поколінь шляхом збалансованого соціально-економічного і екологічного розвитку, відтворення природного середовища, раціонального використання природно-ресурсного потенціалу країни, забезпечення охорони здоров'я людини, її екологічної та соціальної захищеності. Досягнення цієї мети відповідає культурним і світоглядним цінностям українського народу, в історії та традиціях якого завжди було бережливе ставлення до землі, води, рослинного і тваринного світу, природи загалом [2].

В результаті попередньої господарської діяльності в Україні склалася вкрай нераціональна структура природокористування, яка є наслідком нагромадження за багато десятиріч структурних деформацій господарства, домінування природомістких галузей промисловості, ресурсо- та енергомістких технологій, переважне використання невідновлювальних природних ресурсів, сировинної орієнтації експорту, надмірної концентрації виробництва в окремих регіонах держави. Нинішня структура економіки в цілому залишається неефективною та екологічно небезпечною. Енергомісткість валового внутрішнього продукту не знижується. Структурна перебудова економіки відбувається в основному як нерегульований з точки зору сталості процес. Зношення основних фондів, яке в деяких галузях доходить до 90%, є причиною низької економічної ефективності виробництва, високих енергетичних ресурсних та фінансових затрат, що визначає низьку якість продукції і її неконкурентоспроможність [3]. Найбільше зношені основні засоби у галузях транспорту та зв'язку (83,9%), промисловості (61,8%), освіти (62,4%) при середньому показнику за всіма видами економічної діяльності 60%. Слід також наголосити на нерівномірності територіальної концентрації виробництва. Через зростаючу соціальну нерівність за межею бідності опинилося 35% громадян України [4].

Недооцінка сьогодні значення екологічних проблем та природно-ресурсної бази суспільного відтворення призводить до виснаження і деградації природного середовища в майбутньому, що в свою чергу, ліквідує майбутні виробничі та соціальні можливості [5].

Екологічна ситуація в Україні носить кризовий характер. Рівень техногенного навантаження на природне середовище перевищує аналогічний показник розвинутих держав в 4 - 5 разів. Зменшення інвестицій в природоохоронне будівництво збільшує ризик великомасштабних аварій та катастроф. Ще й досі залишається актуальною проблема чорнобильської аварії в результаті якої було забруднено більше як 50 тис. км території України, на якій було розташовано 2994 населених пунктів. Кількість постраждалих склала 26 млн. осіб, в тому числі 1 млн. дітей. Високий рівень забруднення призвів до вилучення з користування 180 тис. гектарів ріллі та 157 тис. гектарів лісу [3].

Всі ці фактори призвели до кризового стану здоров'я населення. Тривалість життя є набагато нижчою, ніж у розвинутих країнах, зменшується народжуваність, зростає смертність населення. Це є наслідком: 1) незадовільного стану природного і техногенного середовища та найбільш важливих його компонентів; 2) незадовільного матеріального становища населення; 3) недостатності медичного обслуговування; 4) відсутності у значної частини населення навичок здорового способу життя [3]. Досі в Україні і у владних структурах, і в суспільній свідомості переважає думка, що прогрес тотожний економічному зростанню. Критерієм розвитку фактично вважається будь-який приріст виробництва. Так створюється ілюзія, нібито економічне зростання тим ефективніше, чим більше експлуатуються природні й трудові ресурси [5].

Перехід економіки на засади ринкових відносин створив, з одного боку, умови для зростання економічної активності для частини населення, але з іншого обумовив різку диференціацію доходів та зростання масштабів бідності, безробіття в різних його формах (відкритого, часткового, прихованого). Попередній соціальний стан різних груп і прошарків населення суттєво змінився. Наявною є відсутність елементів сталості соціальних структур суспільства та його маргіналізація. Незадовільним є пенсійне забезпечення в Україні [3].

Отже, на сьогоднішній день першочерговим завданням для України має стати побудова сталого суспільства, в якому головна роль відводиться розвитку людини, а основним засобом для його забезпечення має стати зростання економіки на сталих засадах. Сталий розвиток передбачає

реалізацію у заходів, які спрямовані на розв'язання демографічних проблем, викоринення бідності, зменшення диференціації у прибутках населення, зміну структури споживання. Як видно, Україні для переходу до моделі сталого розвитку необхідно спершу розв'язати соціально-економічні та екологічні проблеми. Їхнє вирішення забезпечить стабілізацію екологічної ситуації, забезпечить становлення нової моделі господарювання, допоможе впровадити енерго- і ресурсозберігаючі технології та цілеспрямовані зміни структури економіки.

Література: 1. Україна. Сталий розвиток 2006 – Стратегія сталого розвитку України [Електронний ресурс]// Українська конфедерація журналістів. – Режим доступу: <http://www.who-is-who.ua/main/bookmaket/ust/6/61.html>; 2. Романюк В. П. Особливості переходу України до концепції сталого розвитку [Електронний ресурс]// – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Vpu/Ekon/2008_6/39.pdf; 3. Закон України Про Концепцію переходу України до сталого розвитку [Електронний ресурс]// – Режим доступу: <http://mns.gov.ua/laws/laws/nuclear/92.htm>; 4. Проект Концепція переходу України до сталого розвитку [Електронний ресурс]// – Режим доступу: <http://psy.kpi.ua/images/articles/sdconception.pdf>; 5. Самойленко Ю. І. Екологічна безпека як пріоритет національної безпеки України [Електронний ресурс]// Українська екологічна асоціація Зелений світ. – Режим доступу: <http://www.zelenysvit.org.ua/?page=articles>

Шостак Р.С.,
*аспірант кафедри економічної теорії, національної та прикладної економіки
Класичного приватного університету,
м.Запоріжжя, Україна*

ВИКОРИСТАННЯ МАТРИЧНОГО МЕТОДУ ДЛЯ ОЦІНКИ РОЗВИТКУ ТОРГІВЕЛЬНИХ МЕРЕЖ УКРАЇНИ

Торгівельна діяльність як одна з найважливіших складових економіки України, від якої залежить якість життя людини, розвиток економіки та її конкурентоспроможність, сьогодні проходить динамічний трансформаційний етап посткризового розвитку.

Теоретичні та методичні аспекти розвитку торговельних мереж як найбільш ефективного шляху організації торгівлі відображено в наукових працях багатьох авторів, таких як В.Апопій, О.Бакунов, І.Бергер, В.Єгоров, І.Міщук, Т.Пікуш, В.Распопова, Л.Федулова, О.Чужкова та інші.

Серед існуючих методик оцінки розвитку торговельних мереж, варто виділити декілька підходів, які наочно ілюструють сучасний ступінь розробленості цієї проблеми. До традиційних підходів можна віднести оцінку розвитку на базі дослідження показників господарсько-фінансової діяльності, таких як: обсяг обороту, доходу, видатків, прибутку, матеріально-трудових та фінансових ресурсів, які широко викладені в науковій літературі. Питанню оцінки розвитку торговельних мереж приділяється увага в роботах і українських вчених (Лігоненко Л.О.), і російських фахівців (консалтингова компанія ВВРРГ), і білоруських експертів (урядова програма розвитку внутрішньої торгівлі Білорусії на 2001-2005 роки), і американських економістів (вчені Б. Берман та Дж. Еванс) [1,2, 4]. Всі запропоновані підходи надають додаткові можливості для оцінки розвитку торговельних мереж, але жоден з них не в змозі одночасно задовольнити потреби в отриманні інформації всіх зацікавлених груп: інвесторів, керівництва підприємства, кредиторів, партнерів, працівників, клієнтів, держави. Це обґрунтовує потребу в розробці універсального підходу для забезпечення всебічної оцінки.

Для вирішення цього питання передбачається матричний метод, що надасть можливість адекватно вимірювати, а отже і оцінювати, розвиток торговельних мереж. Основний зміст використання матричного методу для формування пріоритетів розвитку торговельних мереж полягає в тому, що розвиток, який характеризується якісними і кількісними змінами, може бути описаний показниками ефективності торговельних підприємств, які і покладені в основу цього методу. Водночас, розвиток є складним та багатограним процесом, тож його характеристика на високому якісному рівні вимагає дослідження широкого кола показників. Аналітичним інструментом у цьому випадку є матричне моделювання як основа вихідної інформації (на вході) та отримання інтегральних показників (на виході) [1].

Для підвищення загальної ефективності темп росту ресурсів має бути меншим за темп росту витрат, а темп росту витрат – меншим за темп росту результатів. Наведене співвідношення